

بسمه تعالی

گزارش عملکرد صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) در سال 1404

تهیه و تنظیم:

دکتر محمد حسین بهشتی و مهندس مسعود حیدری

چکیده مدیریتی

سال 1404 در واقع دومین سال فعالیت صندوق شورای عالی عتف بود. خوشبختانه بحول و قوه الهی اقدامات مفید و ارزشمندی در این سال انجام شد. تعیین تکلیف واریزی‌های صندوق و مشخص کردن ذینفعان آنها، پیگیری وصول اعتبارات مشمولین بند ث تبصره 4 قانون بودجه سال 1404 یا 60% پژوهشی (تحقق بیش از 99%) و پرداخت سریع حواله‌های طرح‌های سate در سه روز کاری از عمده اقدامات انجام شده است. در سال 1404، در مجموع 120 میلیارد تومان در قالب 343 حواله به 10 نوع موسسه (دانشگاه، پژوهشگاه، پارک علم و فناوری، جهاد دانشگاهی و شرکت دانش بنیان) و در مجموع به 85 موسسه مختلف پرداخت شده است. انتظار می‌رفت که حدود 590 میلیارد تومان در این سال مصرف شوند ولی متأسفانه 120 میلیارد تومان یعنی 20% این اعتبارات هزینه شده است که برای این منظور تمهیداتی باید اندیشید.

از ابتدای تاسیس صندوق، 127 موسسه مختلف در جذب اعتبارات 60% پژوهشی (سate) مشارکت داشته اند. و 242 میلیارد تومان به آنها پرداخت شده است. 67 مورد آن دانشگاه‌های تابع وزارت عتف بوده اند که بیشترین میزان جذب (73/5 درصد) را به خود اختصاص داده اند. اگر پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری وزارت عتف را هم در نظر بگیریم، موسسات تابع این وزارتخانه، 198 میلیارد تومان معادل 82% اعتبارات را به خود اختصاص داده اند. دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، چهار موسسه با بیشترین میزان جذب اعتبارات طرح‌های سate (هرکدام با بیش از 16 میلیارد تومان) بوده اند.

در ابتدای سال 1405 میزان موجودی صندوق 1100 میلیارد تومان می‌باشد که ذینفعان آن بطور دقیق مشخص شده است. سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - مادر تخصصی و شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب به ترتیب با 236 و 152 میلیارد تومان، دو شرکت با بیشترین مانده اعتبارات طرح‌های سate در صندوق می‌باشند. ضمناً 144 میلیارد تومان این اعتبار مربوط به اعتبارات انتقالی از سال 1402 است.

مقدمه

آنچه در این گزارش تدوین شده است، گزارش عملکرد صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) در سال 1404 است و تلاش شده که به صورت مبسوط تدوین گردد. سال 1404 دومین سال فعالیت صندوق است و فعالیتهای سال اول در وبگاه صندوق (<https://fund.atf.gov.ir/>) قرار دارد.

1- گزارش فعالیتهای مدیریتی و استراتژیک

این بخش بر اقدامات کلان جهت تثبیت جایگاه حقوقی، مالی و ساختاری صندوق تمرکز دارد. در سال 1404، فعالیتهای صندوق بر سه محور «نهادینه سازی»، «تثبیت زیرساختهای مالی» و «توسعه تعاملات دستگاهی» متمرکز بود که مهم ترین اقدامات صورت گرفته عبارتند از:

1-1. مدیریت ساختار و حکمرانی

- پیگیری و تعیین اعضای حقیقی هیات امنای صندوق و تصویب آن در شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (جلسه 31 مورخ 1404/8/19)

- برگزاری جلسات کمیسیون دائمی هیأت امنای صندوق (مورخ 1404/5/6 و 1404/11/21)

- تدوین آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی لازم جهت طرح در هیأت امنای صندوق.

- مشارکت فعال در کمیسیون دائمی شورای عالی عتف و کمیسیون هماهنگی علم و فناوری آن.

2-1. مدیریت زیرساختهای مالی و بانکی

- رفع چالش های بانکی: مدیریت و رفع مغایرت های حساب بانکی صندوق با خزانه وزارت امور اقتصادی و دارایی و اداره معاملات ریالی بانک مرکزی، که منجر به تسهیل جریان نقدینگی شد.

- مدیریت تعهدات شرکت ها: اعلام رسمی مانده تعهدات تادیه نشده شرکت های مشمول بند 4 تبصره 4 قانون بودجه 1404 به خزانه داری کل و پیگیری وصول از مراجع ذیصلاح (خزانه و سازمان امور مالیاتی).

3-1. تعاملات نهادی و بودجه ای

- رایزنی های راهبردی با سازمان برنامه و بودجه، کمیسیون آموزش مجلس و سازمان اداری و استخدامی جهت تثبیت ردیف بودجه صندوق و مقدمات تصویب آیین نامه های آن.

- ایجاد هماهنگی عملیاتی با خزانه وزارت اقتصاد جهت مدیریت بهینه اعتبارات پژوهشی.

2- بررسی شاخص های عملکردی

این بخش بر اساس داده های کمی، میزان موفقیت در تحقق اهداف را تحلیل می کند.

2-1. شاخص‌های کارایی فرآیندی

با هدف کاهش بروکراسی و افزایش سرعت پاسخگویی، بازنگری در فرآیندهای داخلی منجر به نتایج زیر گردید:

- میانگین زمان پرداخت: کاهش زمان واریز وجه به حساب موسسات مجری طرح‌ها به کمتر از 3 روز کاری (پس از تأیید پیشرفت قرارداد توسط دبیرخانه). این شاخص نشان‌دهنده بهبود چشمگیر در چرخه عملیاتی صندوق است.

2-2. شاخص‌های مدیریت وصول و جریان نقدینگی

در حال حاضر با عنایت به واریز اعتبارات طرح‌های سate (<http://sate.atf.gov.ir/>) به حساب صندوق توسط دستگاه‌ها یا خزانه، اعتبارات این طرح‌ها حسب موارد اعلام شده از دبیرخانه شورای عالی عتف پرداخت شده است و مبالغ اعلام شده به حساب موسسات مجریان این طرح‌ها حداکثر در سه روز کاری واریز می‌شود.

- پیگیری وصول مطالبات: پیگیری موفقیت‌آمیز وصول مطالبات مربوط به شرکت‌های مشمول تبصره 4 قانون بودجه 1404.

- نرخ وصول اعتبارات پژوهشی: تحقق وصول بیش از 99 درصد از اعتبارات پژوهشی سate تا پایان سال 1404 (به واسطه همکاری مستمر با خزانه وزارت اقتصاد).

2-3. وضعیت جذب و توزیع اعتبارات سate

در سال 1404، در مجموع 120 میلیارد تومان اعتبار در قالب 343 حواله به موسسات (دانشگاه، پژوهشگاه، پارک علم و فناوری و شرکت دانش بنیان) پرداخت شده است. توزیع این اعتبارات بر اساس نوع مؤسسه در جدول 1 آورده شده است. این جدول نشان می‌دهد که 10 نوع مؤسسه و در مجموع 85 مؤسسه مختلف در جذب این اعتبارات مشارکت داشته‌اند. نکته درخور توجه گستردگی این موسسات است که شامل تمامی فعالان زیست بوم علم و فناوری می‌شود. 50 مورد آن دانشگاه‌های وزارت علوم بوده‌اند که بیشترین میزان جذب (68/7 درصد) را به خود اختصاص داده‌اند.

در ابتدای سال 1404، اعتبارات باقیمانده از سال 1403 برابر 211 میلیارد تومان بود. باتوجه به پیوست سوم قانون بودجه 1404 جمع کل اعتبارات سate 261 شرکت مشمول برابر 945 میلیارد تومان بود. انتظار می‌رفت که در سال 1404 کل اعتبارات باقیمانده از سال‌های 1402 و 1403 و همچنین حداقل 40% اعتبارات سال 1404 یعنی حدود 375 و جمعا 590 میلیارد تومان در اجرای طرح‌های پژوهشی مورد نیاز شرکت‌ها مصرف شوند ولی متأسفانه 120 میلیارد تومان یعنی 20% این اعتبارات هزینه شده است و مابقی آنها به سال 1405

منتقل شده اند لذا در ابتدای سال 1405 موجودی صندوق برابر 1100 میلیارد تومان می باشد و باید برای هزینه کرد سریعتر اعتبارات شرکت ها در صندوق تمهیدات خاصی صورت پذیرد.

جدول 1. توزیع اعتبارات طرح های سانع در سال 1404 بر حسب نوع موسسه

ردیف	نوع موسسه	تعداد	تعداد حواله	جمع حواله ها، میلیارد تومان	میزان جذب
1	دانشگاه های وابسته به وزارت عتف	50	248	82.3	68,7%
2	پژوهشگاه های وابسته به وزارت عتف	7	16	15.9	13,3%
3	دانشگاه آزاد اسلامی	1	24	6.4	5,4%
4	شرکت های دانش بنیان	12	19	4.8	4,0%
5	موسسه پژوهشی وابسته به دستگاه اجرایی	4	14	3.7	3,1%
6	دانشگاه وابسته به دستگاه اجرایی	2	7	2.7	2,3%
7	جهاد دانشگاهی	1	7	2.4	2%
8	موسسه پژوهشی خصوصی	5	2	6.5	0,5%
9	دانشگاه وابسته به وزارت بهداشت	2	3	4.7	0,4%
10	پارک علم و فناوری	1	3	4.4	0,4%
	جمع کل	85	343	119.8	100%

اسامی موسسات با بیشترین میزان جذب اعتبارات (بیشتر از 1,2 میلیارد تومان) در سال 1404 در جدول 2 آورده شده اند. این جدول نشان می دهد که مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور، دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه صنعتی شریف، سه موسسه با بیشترین میزان جذب اعتبارات بوده اند.

جدول 2. موسسات با جذب بیشترین میزان اعتبارات (بیشتر از 1,2 میلیارد تومان) در سال 1404

ردیف	نام موسسه	تعداد حواله	جمع حواله‌ها، میلیارد تومان
1	مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور	4	12,6
2	دانشگاه شهید بهشتی	19	10,3
3	دانشگاه صنعتی شریف	15	9,8
4	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	17	8,7
5	دانشگاه آزاد اسلامی	24	6,4
6	دانشگاه تربیت مدرس	15	6,3
7	دانشگاه علم و صنعت ایران	11	5,2
8	دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی	9	4,7
9	دانشگاه تهران	18	4,1
10	دانشگاه شهید چمران اهواز	9	3,1
11	دانشگاه خوارزمی	9	2,8
12	دانشگاه حکیم سبزواری	8	2,7
13	پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی	2	2,5
14	دانشگاه فردوسی مشهد	2	2,5
15	جهاد دانشگاهی	7	2,4
16	شرکت فلزات و مواد آرمان آتورپات	2	2,2
17	دانشگاه مالک اشتر	3	2,2
18	دانشگاه صنعتی سهند	2	2,1
19	دانشگاه اصفهان	9	1,6
20	دانشگاه صنعتی اصفهان	5	1,6
21	پژوهشگاه نیرو	6	1,4
22	دانشگاه سمنان	8	1,4
23	دانشگاه تفرش	1	1,3

توزیع اعتبارات طرح‌های ساتع از تاریخ تاسیس صندوق شورای عالی عتف (اسفند 1402) تا پایان سال 1404 بر حسب نوع موسسه در جدول 3 نشان داده شده است. این جدول نشان می‌دهد که 10 نوع موسسه و در مجموع 127 موسسه مختلف در جذب این اعتبارات مشارکت داشته اند و 242 میلیارد تومان به آنها پرداخت شده است. 67 مورد آن دانشگاه‌های وزارت عتف بوده اند که بیشترین میزان جذب (73/5 درصد) را به خود اختصاص داده اند. اگر پژوهشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری وزارت عتف را هم در نظر بگیریم، موسسات تابع این وزارتخانه، 198 میلیارد تومان یعنی 82% اعتبارات را به خود اختصاص داده اند.

جدول 3. توزیع اعتبارات طرح‌های ساتع از تاریخ تاسیس صندوق تا پایان سال 1404 بر حسب نوع موسسه

ردیف	نوع موسسه	تعداد	تعداد حواله	جمع حواله‌ها، میلیارد تومان	میزان جذب
1	دانشگاه‌های وابسته به وزارت عتف	67	478	177.9	73,5%
2	پژوهشگاه‌های وابسته به وزارت عتف	10	34	18.6	7,7%
3	شرکت‌های دانش بنیان	29	70	15.4	6,4%
4	دانشگاه آزاد اسلامی	1	49	9.2	3,8%
5	دانشگاه‌های وابسته به دستگاه اجرایی	2	14	7.9	3,3%
6	موسسه پژوهشی وابسته به دستگاه اجرایی	7	20	5.1	2,1%
7	جهاد دانشگاهی	1	12	3.6	1,5%
8	پارک‌های علم و فناوری	5	14	1.7	0,7%
9	دانشگاه‌های وابسته به وزارت بهداشت	2	8	1.4	0,6%
10	موسسه پژوهشی خصوصی	3	6	1.0	0,4%
	جمع کل	127	705	242	100%

میزان اعتبارات پرداخت شده در دو سال گذشته در جدول 4 آورده شده است. مشاهده می‌شود که مجموعاً صندوق تاکنون 242 میلیارد تومان از اعتبارات واریزی به صندوق را به ذینفعان پرداخت کرده است.

جدول 4. میزان اعتبارات پرداخت شده در سال‌های گذشته

سال	جمع حواله‌ها، میلیارد تومان
حواله‌های سال‌های 1402 و 1403	122.2
جمع کل حواله‌های سال 1404	119.8
جمع کل حواله‌های صندوق تا آخر سال 1404	242

اسامی موسسات با بیشترین میزان جذب اعتبارات (بیشتر از 2 میلیارد تومان) از ابتدای تاسیس صندوق در جدول 5 آورده شده اند. این جدول نشان می دهد که دانشگاه صنعتی امیرکبیر، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، چهار موسسه با بیشترین میزان جذب اعتبارات طرح های ساتع (بیش از 16 میلیارد تومان) بوده اند.

جدول 5. موسسات با جذب بیشترین میزان اعتبارات (بیشتر از 2 میلیارد تومان) از ابتدای تاسیس صندوق

ردیف	نام موسسه	تعداد حواله	جمع حواله ها، میلیارد تومان
1	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	28	22,4
2	دانشگاه تربیت مدرس	31	17,0
3	دانشگاه شهید بهشتی	32	16,6
4	دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی	17	16,0
5	مؤسسه تحقیقات سیاست علمی کشور	5	12,8
6	دانشگاه صنعتی شریف	29	12,1
7	دانشگاه تهران	33	10,7
8	دانشگاه علم و صنعت ایران	23	9,6
9	دانشگاه آزاد اسلامی	49	9,2
10	دانشگاه صنعتی اصفهان	13	9,1
11	دانشگاه شیراز	13	6,7
12	دانشگاه مالک اشتر	5	6,1
13	دانشگاه خوارزمی	13	6,1
14	دانشگاه حکیم سبزواری	12	5,8
15	دانشگاه شهید چمران اهواز	13	5,0
16	جهاد دانشگاهی	12	4,1
17	دانشگاه فردوسی مشهد	5	3,6
18	دانشگاه صنعتی سهند	4	2,8
19	دانشگاه تبریز	8	2,5
20	پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی	2	2,5
21	دانشگاه اصفهان	15	2,5
22	شرکت فلزات و مواد آرمان آتورپات	2	2,4
23	پژوهشگاه نیرو	9	2,2

4-2. شاخص‌های مدیریت تعهدات

در ابتدای سال 1405 میزان موجودی صندوق 1100 میلیارد تومان می‌باشد که ذینفعان آن بطور دقیق مشخص می‌باشد. شناسایی و پایش مانده اعتبارات بالای 10 میلیارد تومان در سازمان‌های استراتژیک جهت مدیریت نقدینگی و پیگیری هزینه آن در سال‌های آتی در جدول 6 آورده شده است. سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - مادر تخصصی و شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب به ترتیب با 236 و 152 میلیارد تومان دو سازمان با بیشترین مانده اعتبارات طرح‌های سate در صندوق می‌باشند. ضمناً 144 میلیارد تومان از موجودی صندوق مربوط به سال 1402 است و 53 میلیارد تومان دیگر نیز، علیرغم مکاتبات زیاد و پیگیری‌های حضوری از خزانه، صاحبان آنها مشخص نشده است و برای هزینه کردن آن باید راهکاری یافت.

جدول 6. مانده اعتبار شرکت‌های با اعتبار بیشتر از 10 میلیارد تومان در پایان سال 1404

ردیف	شرکت/سازمان	مانده اعتبار، میلیارد تومان
1	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - مادر تخصصی	236
2	شرکت ملی مناطق نفت خیز جنوب	152
3	شرکت سهامی بهره برداری نفت و گاز آغاجاری	45
4	سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای	44
5	شرکت سهامی بهره برداری نفت و گاز گچساران	33
6	شرکت نفت فلات قاره ایران	30
7	شرکت انتقال گاز ایران	29
8	شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی	28
9	شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی ایران	25
10	شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران - توانیر	25
11	شرکت سهامی بهره برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی	25
12	شرکت سهامی بهره برداری نفت و گاز کارون	23
13	بانک ملی ایران	22
14	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	20
15	سازمان بنادر و دریانوردی	18
16	شرکت پالایش نفت آبادان	18
17	شرکت نفت و گاز پارس	16
18	شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی	13
19	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	12
20	شرکت سهامی تهیه و تولید مواد معدنی ایران	12

3: چشم‌انداز و برنامه‌های عملیاتی سال 1405 صندوق

بر اساس تحلیل عملکرد سال 1404، اولویت‌های برنامه‌های سال 1405 صندوق عبارتند از:

1. فعال‌سازی شورای هماهنگی صندوق جهت تسریع در تصمیم‌گیری‌ها.
2. پیگیری اختصاص ردیف بودجه صندوق از طریق سازمان برنامه و بودجه.
3. حفظ و ارتقای شاخص‌های کارایی (زمان پرداخت کمتر از 3 روز و نرخ وصول 100٪).
4. رایزنی با سازمان برنامه و بودجه، کمیسیون آموزش مجلس و سازمان اداری و استخدامی.
5. پیگیری تشکیل هیأت امنای صندوق و تصویب آیین نامه‌های مربوطه.
6. پیگیری واریز اعتبار پژوهشی 1٪ ملی موضوع ماده 56 قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (2) به حساب صندوق به منظور تجمیع و مدیریت منابع مالی حوزه پژوهش و فناوری در راستای اجرای اولویت‌های علم و فناوری کشور مندرج در اسناد بالادستی.
7. پرداخت اعتبارات طرح‌های سate.
8. به روز رسانی مرتب وبگاه صندوق.

4- تقدیر و تشکر

انجام آنچه اهم نکات آن به صورت مبسوط بیان شد بدون حمایت دیگر عزیزان، فعالان و دغدغه‌مندان زیست بوم علم و فناوری میسر نبود. لذا برخود لازم می‌دانیم از مساعدت‌ها، تلاش‌ها و راهنمایی‌های مقام عالی وزارت عتف جناب آقای دکتر حسین سیمایی، دبیرکل محترم شورای عالی عتف، جناب آقای دکتر پیمان صالحی و معاون محترم اجرایی دبیرخانه عتف جناب آقای دکتر مهدی پاکزاد کمال تشکر و قدردانی خود را به عمل آوریم. مساعدت‌های آقایان دکتر احسان احتشام‌نژاد، امیر ملکی، مهندس سلطانیانی، امینی، همایونی، چینی فروشان و خانم فراکیش نیز درخور تقدیر است.
